

Petrus doet hypostolisch

Hij onttrok zich en scheidde zich af.
Gal. 2:12.

In het eerste leven der christelijke kerk waren onderscheiden meningsverschillen.

Geen wonder ook.

Men was pas verlost van de hiërarchie; en dan wil ieder graag zijn recht van meespreken doen gelden. Men heeft daar groot gelijk aan; als men maar niet, het gezag der hiërarchie verwerpende, het gezag van een schriftuurlijke rede of van wettige besluiten met voeten treedt.

Bovendien: na elke vrijmaking zijn er onopgeloste vragen: het antwoord formuleren, daar wil ieder aan meedoen. Men heeft al weer gelijk, mits onder dezelfde condities.

Dan is daar een derde factor: men kan niet zoo gemakkelijk de oude vrienden verlaten. Niet even gemakkelijk, als zij het ons deden in de centrale dingen. Men komt er dan wel eens toe, wat te spelen met de orde, en hypostolisch te doen, ten nadele van de eigen broeders, ten faveure van de tegenstanders.

Hypostolisch doen, dat is zoo iets als: zich losmaken van het front. De actie der in één front vereenigden doorbreken. Steunen op mogelijkheden, die men ziet; en niet, ook niet in gevallen van benauwdheid en druk, vertrouwen dat het altijd goed komt, als men zich strikt houdt aan de dagorder van den Wetgever, die het front te commandeeren heeft. Hebr. 10:39 heeft de hypostole, het hypostolisch doen, gesteld, als zonde van de „achtergebleven“ joden, — tegenover de „pistis“, het geloof, van de aan Israëls waren Messias trouw gebleven, en dus christelijk gedoopte joden. De joden van de hypostole zeiden tot de joden, die christen geworden waren: ge zijt weggelopen, ge hebt het front gebroken; maar terecht zeggen de joden, die christen geworden zijn: WIJ zijn niet van de hypostole, doch van de pistis. En dus doen wij naar Habakuk, die eens de antithese zag lopen tussen pistis en hypostole (2:4, naar griekische vertaling).

Nu, ook Petrus, een ijverig man Gods, heeft ook wel hypostolisch gedaan. Daarmee was hij nog geen man-van-de-hypostole geworden, want één daad typeert een menschenleven nog niet. Maar die eene daad, die was inderdaad — zooals ons tekstvers het uitdrukt: hypostolisch doen.

Daarom gaat Paulus er fel tegen in. De zonde tegen het front, dat in geloof gevormd is, is zonde tegen de vrijmaking der kerk van de voormalige hiërarchie. Zoo ziet Paulus het conflict. En daarom richt hij in Gal. 2:15—18 scherp de aandacht op het bekende conflict tussen hemzelf en Petrus; dat had nog al stof doen opwaaien, en was publiek aan de orde gesteld in Antiochië. Had Petrus niet vroeger, niet als ieder ander apostel, op grond van Christus' woord in Matth. 5:17, rustig zich ontslagen geacht van al die schaduwwachtige wetten, met name in betrekking tot de vraag, wat een mensch wel eten mocht, en wat hij moest laten staan; rein het ééne, onrein het andere? Hij had er alles van geweten, destijds, dat die schaduwen voorbij waren, omdat met Christus „het lichaam“ gekomen, en de schaduwendienst dus vervallen verklaard was. Maar ineens was het met dat vrije leven van Petrus als van een vrijgemaakt christenmensch anders geworden: er waren nl. uit een bepaald kring van verbeterden joden en christen in zijn omgeving gekomen; en ineens had toen Petrus zich losgemaakt van zijn vroegere vrienden, hij had hun maaltijden zorgvuldig vermeden en den schijn aangenomen, alsof hij zoo'n heel seculier joodstje was: een prompt onderhouder van Mozes' wetten, alsof niet heel Mozes' wetboek een boek „Over Jezus Christus“ geweest was. De menschen mochten vooral niet denken, dat Simon Petrus zomaar over Mozes' wetten heenstapte, en slordig om zou durven springen met de vraag, of een bepaald menu kosjer was, dan wel niet.

* Dat had Paulus boos gemaakt. Hij slingert Petrus in het gelaat, dat wie (naar Rom. 10:6—8) de mozaïsche wetten uitlegt als wetten-van-en-tot-het-evangelie, als Christuswetten, daarmee den Heiland „zijn eer geeft“, en daarmee den Christus erkent; en dat wie het anders doet, terwijl hij beter weten kan, nu ja, dat die..... Christus verloochent. Hoe kan Petrus anderen een juk opleggen, dat hijzelf niet aanvaardt, als puntje bij paaltje komt? Heeft hij dan zijn oogen dichtgedaan? De schaduwendienst was een dienst van de publiekrechtelijke aanblijding van Christus (én van diens geschenken, de „substantieele“) aan Israël; maar het was een aanblijding geweest van een „substantie die nog komen moest“. Thans is het evangelie tot de heidenen gekomen, de historie der oblatie, der aanblijding van Christus, is voortgeschreden tot het punt, waarop Hij met gezag kon worden aangeboden als de „substantie“, die nu gekomen was, — en kijk, nu gaat me daar niet de eerste de beste, doch een apostel, één van de twaalf officiële getuigen, den aanblijdings-, den oblatiewagen terugrijden. Niet doen, alsof Mozes niet had gehaald naar de „substantie“ Christus. Stel, dat een huisvader zijn onmondigen zoon uit boeken en platen onderricht gaf over het den zoon straks wachtende leven als getrouwd man, en dat dan de zoon, mondig geworden, en wel-

UIT DE SCHRIFT

tig getrouwd, later zich angstvallig onthoudt van het echte, substantieele, huwelijks- en huisvaderleven, en zich aanstelt, alsof hij nog zich moet vergenoegen met den voorlichtingsdienst van vader, hoewel hem van Godswege gezegd was, dat hij vader en moeder moest verlaten, en één vleesch moest worden met zijn huisvrouw, wat zegt men dan van zoo'n man? Men zegt: zoo iets is verloochening van een geschenk, waarom jarenlang gebeden is. Zoo iets is slecht; zoo'n man bouwt weer op, wat hij allang heeft afgebroken, en laten varen (vgl. vs 18).

En nu komt Paulus met een onbarmhartige consequentie op Petrus af. Onze vaders, Petrus, hebben zeuwen lang gebeden om Christus' dag. Te beginnen met vader Abraham (Joh. 8:56); hij moest er al van jubelen, dat die dag zou komen. En nu doet hij net, alsof er niets gebeurd is, alsof we nog in de oude be-deeling leven! Wij hebben allebei, gij en ik, gepredikt: Christus onze gerechtigheid! De werken-der-wet, het blijven-staan-bij-Mozes, dat hebben wij samen volstandig geweigerd als onze gerechtigheid te erkennen. Indien dat nu 'n openbare grove zonde geweest is, indien dat nu even eigenwillig en autonoom geweest is, als de heidenen zijn (vs 15), dan is Christus, die het ons zoo geleerd heeft, een revolutionair; dan is Hij een patroon, een helper en promotor van de zonde. Dan

Valsche leer

De term „scheurmaking“ is in de onrechtvaardig gevelde vonnissen van den jongsten kerkstrijd schering en inslag. Maar het ging allereerst om de vraag van ware of valsche leer. Daarover ontbrandde immers de zware strijd? Het ging om het bevel der synode tot binding aan haar formules, b.v. inzake het „houden voor wedergeboren“. Het herleiden van deze kardinale kwestie waarin het kerkbederf zich duidelijk heeft afgeteekend.

Intusschen is toch wel gebleken, dat de beschuldiging van valsche leer, zooals de synode die in de kerken had ingedragen, haar werk heeft gedaan. De herinnering daarom blijft spreken in allerlei dwaze beweringen, die tot op vandaag de ronde doen in den synodocratischen kring. Maar ze blijft ook bewaard in de vonnissen, die geveld zijn in den tijd, toen men bezwaarden naar de keel vloog, wanneer ze ronduit verklaarden dat ze de leer der synode onschriftuurlijk achtten.

Een voorbeeld daarvan is ons bekend uit Oenkerk. Daar had ouderling D. Elzinga een uitvoerig bezwaarschrift ingediend, waarin hij de beslissing van 1905 nauwkeurig uit de acta vergeleek met die van 1942, en zich als volgt uitsprak: „De doop wil ik dus beschouwen als de verzegeling van Gods beloften, waarop ik pleiten mag voor de opvoeding van mijn kind. Elke doop wil ik dus beschouwen als een echte Doop, die tot in eeuwigheid betekenis heeft, hetzij ten voordeel, hetzij ten oordeel. Wie dit anders belijden wil, het zij zoo, maar gun mij de vrijheid mij te houden aan Gods Woord en dat niet alleen voor mijzelf, die vrijheid wil en moet ik houden ook in mijn ambtelijken arbeid in het midden der gemeente“.

Toen de kerkeraad met de bespreking van dit stuk bezig was, stelde de voorzitter, ds. de Walle, den eisch, dat br. Elzinga een passage zou terugnemen uit den aanhef van zijn bezwaarschrift, en wel deze, dat ons „een nieuw juk op de hals wordt gelegd en in navolging van de bezettende macht ons Gereformeerde volk de leervrijheid binnen bepaalde grenzen wordt ontnomen en 't ons zelfs verboden wordt van tegenovergestelde meening uiting te geven. Dit is op zijn zachts uitgesproken Roomsche, de paus — de Synode — bidt voor ons, denkt voor ons en spreekt voor ons“.

Br. Elzinga weigerde, dit terug te nemen. Op een volgende vergadering werd hem de deur gewezen, en na een breede bespreking moest hij antwoorden op enkele vragen: of hij nog steeds die woorden uit zijn bezwaarschrift handhaafde; of hij bleef bij zijn verklaring, dat hij van zijn gevoelen niet langer zwijgen kon; of hij had meegewerkt aan verspreiding van bezwaarde lectuur; of hij aan bepaalde personen inlichtingen had verstrekt en pressie had uitgeoefend tot vrijmaking; en waar hij had gekerkt, toen zijn plaats tweemaal onbezet was gebleven. Zijn antwoorden waren kort en openhartig (op de eerste twee vragen: „ja“; op de derde: „ja, deze week“; op de vierde: „neen“; op de laatste: „bij ds. Waagmeester te Murmerwoude“). Daarop wed hem het H. Avondmaal ontzegd, en tevens tot voorloopige schorsing besloten. Diezelfde week werd met medewerking van ds. Pel en drie ouderlingen van Suawoude een definitief schorsingsvonnis geveld in de volgende woorden:

„De kerkeraden der Geref. Kerken van Oenkerk en Suawoude in gecombineerde vergadering bleven op Zaterdag 28 Juli 1945, verklaren (bij dezen) dat zij met diep leedwezen zich hebben genoodzaakt gezien broeder Dirk Elzinga, ouderling in eerstgenoemde kerk, te schorsen in zijn ambt voor den tijd van zes maanden met ingang van den dag van heden en wel op grond van valsche leer en openbare scheurmaking in de kerk des Heeren (Art. 80 K.O.).

Ze hebben bovengenoemd besluit genomen onder

is dus bij Hem alles „één pot nat“; zijt ge „precies“, als een tip-top-farizeër, het is „zonde“; en zijt ge vrijgemaakt van al dien mozaïschen poespas, dan is het nog „zonde“. Dan maakt Hij geen discriminatie. Dan is Hij den éénen keer een dienaar der „beestijdenis“ (van het Jodenvolk), en den anderen keer even vroolijk een promotor van de „zonde“, van dat heidenpak.

En dat zou heel erg zijn. Want, staat het zóó, dan maakt het geen verschil, of ge nu in Hem als in „Jahweh onze Gerechtigheid“ gelooft, ja dan neen. Dan komt alles er niet meer op aan. Dan dompelt het laatste oordeel heel de wereld in één grauwt éénerlei. Dan doet het er niet meer toe, of ge nu in Hem als den aangeboden, en dan wel door Mozes aangeboden, vervullingsmiddelaar gelooft, ja dan neen.

Toen Petrus zich onttrok aan de maaltijden van de langs wettige en geloofswegen bijeengebrachte gemeenschap, deed hij hypostolisch. Hij liep uit het front. Hij praatte meer met de anderen, dan met zijn eigen broeders. Hij had in die dagen veel mentale reservaties, ook inzake publieke en officiële handelingen van de kerk (b.v. het besluit van Hand. 15).

Maar alles, eten en drinken in communie, alle frontvorming en frontcorrectie, zal gelooft d a a d moeten zijn. Anders kan ze beter niet zijn.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

biddend opzien tot God, in gebondenheid aan Zijn Woord en aan de belijdenis, met inachtneming van de kerkelijke bepalingen, met de hartelijke begeerte dat het den Koning der kerk behagen moge den betrokken broeder van de dwaling zijns weg terug te brengen“.

Zoo wel het vonnis als het naschrift is de moeite waard. Men ziet: het is alles geschied naar Gods Woord en de belijdenis.....! Of was het maar een klakkeloos napraten van wat de synode had voorgesegd?

Een nog sprekender voorbeeld van de aantijging der valsche leer is bekend uit Baarn. Het vonnis heeft geen toelichting; het is welsprekend in zijn soort:

„De Kerkeraden van de Gereformeerde Kerk van Baarn en van Soestdijk, in gecombineerde vergadering bleven op Dinsdag 4 September 1945, te Baarn,

a. KENNIS GENOMEN HEBBENDE van een verklaring der Broeders G. Th. Koning, G. Visser, G. van Wijnen, allen Ouderlingen, en van R. Andriessen, Diaken van de Gereformeerde Kerk van Baarn, d.d. 28 Augustus 1945, waarin zij uitspreken:

„Wij moeten U thans mededeelen: dat het ons niet mogelijk is ons te conformeren aan de leerbesluiten 1942 inzake het genadeverbond.

Wij gelooven niet dat Gods Woord eischt dat het zaad des verbonds voor wedergeboren is te houden. Wel dat al die kinderen in Christus geheiligd zijn. Wij moeten daarom verwerpen de binding aan die besluiten en alle schorsingen en afzettingen die op grond van die verwerping plaats vinden“.

b. OVERWEGENDE, 1e. dat deze Broeders door hun verklaring in strijd komen met de leerbeslissing der generale Synode van 1905, toen zij uitsprak dat „volgens de BELIJDENIS onzer kerken, het zaad des verbonds krachtens Gods belofte is te houden voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat enz.“.

2e. dat deze Broeders derhalve in strijd komen met hun onderteekening van de BELIJDENIS onzer kerken, toen zij hun ambt aanvaardden, welke onderteekening de belofte inhield, deze belijdenis der kerken, aldus in 1905 geïnterpreteerd, te zullen verdedigen, voorstaan en leeren, terwijl zij nu verklaren deze belijdenis te verwerpen,

c. BESLUITEN: 1e. op grond van artt. 79 en 80 D.K.O. (valsche leer of ketterij) de Broeders G. Th. Koning, G. Visser, G. van Wijnen en R. Andriessen voor den tijd van drie maanden, ingaande 4 September 1945, te schorsen in hun diensten, resp. van ouderling en diaken van de Gereformeerde Kerk van Baarn, met de bede, dat zij zich van deze dwaalleer alsnog bekeeren.

2e. van dit besluit mededeeling te doen aan de betrokken Broeders, en door openbare voorlezing van den kansel aan de gemeente“.

Dit vonnis was gedateerd 5 Sept. 1945. Nog dezelfde week volgde een nieuwe wandaad: een vonnis van a f z e t t i n g. Hier volgt het:

„De Kerkeraden van de Gereformeerde Kerken van Baarn en van Soestdijk in gecombineerde vergadering bleven op Zaterdag 8 September 1945, te Baarn,

KENNIS GENOMEN HEBBENDE van een gedrukt schrijven de Broeders G. Th. Koning, G. Visser, G. van Wijnen en R. Andriessen, geschorste ambtsdragers van de Gereformeerde Kerk van Baarn, welk schrijven gericht is aan de leden der Gereformeerde Kerk van Baarn, waarin zij verklaren hun schorsing niet te aanvaarden, en waarin zij zichzelf tot wettigen Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Baarn proclameeren,

op grond om zich en Zondelijke kerk de Goede maakte“

OVER' schuldig making, BESL

de Broed en R. An resp. v van med en aan d

Let we maanden den mini alweer e voorafga overalle punten w Baarn en ben hun

En dan v afgezette niet sindi

gewezen, gebonden

Trouwe Da Veltn gevonnist

„De ke togenbos vastste

formeerer van 1905, de en hij niet de c

tingen de overwey het leerer bare sche

besluit schorsen zal hebbe te handel

Dit bes sche leer de gevonn terugvind

Leert v

De ma

Nog eve dat de can cleerde; d mede door Naam. Va bezet, tenz cleurende over Fran

Nu dan, doelen dr we, dat s term) de van het w

lofte ervan

Omdat w de bedoelz tegenwoore beetje kop in-en-uit-lijken) bel-Calvijn doe ééne zinnee

Nu dan, vervolgen plaats op: Nu blijv-meteen mus met zijn is overgenom deze plaats

Calvijn 8:16, Dat naar groot tot hun doe zelschap te te laten

hadden he t niet juist hadden ze kan dat d op Soemba ze „hebben desulken r althans; de erg buiten boelemaal

maar bij w dus mee, r Daarover a

Maar Cu te komen beloften (L van Calvijn indienen te weldaden,

it ge „precies“
le“; en zijt ge
oespas, dan is
discriminatie
der „besnijde-
eren keer even
, van dat hei-

at het zóó, dan
in Hem als in
ja dan neen.
an dompelt het
grauw éénerlei
nu in Hem als
e aangeboden
een.

altijden van de
f a w e g e n
s c h a p, deed
it. Hij praatte
sigen broeders.
vaties, ook in-
a van de kerk

mie, alle front-
tal geloófs-
ter niet zijn.

K. S.

LIJK LEVEN

heid aan Zijn
neming van de
e begeerte dat
ge den betrok-
terug te bren-

is de moeite
ed naar Gods
het maar een
ode had voor-

de aantijging
n. Het vonnis
rekend in zijn

de Kerk van
de vergadering
Baarn.

IDE van een
ig, G. Visser,
n R. Andries-
rk van Baarn,
eken:

ijk is ons
leer be-
genade-

eischt dat het
is te houden.
geheiligt zijn.
ag aan die be-
a die op grond

aring in strijd
le Synode van
BELIJDENIS
rchtens Gods
en in Christus

ijd komen met
3 onzer kerken.
onderteekening
rken, aldus in
gen, voorstaan
e belijdenis te

(valsche leer
G. Visser, G.
tijd van drie
te schorsen in
liken van de
e bede, dat zij
n, en aan de be-
kezing van den

1945. Nog de-
d: een vonnis

le Kerken van
le vergadering
te Baarn,
n een gedrukt
Visser, G. van
ambtsdragers
welk schrijven
rde Kerk van
g niet te aan-
gen Kerkeraad
proclameeren.

op grond waarvan zij de leden der gemeente oproepen, om zich onder hun opzicht en tucht te blijven stellen, en Zondag 9 September samen te komen in afzonderlijke kerkdiensten, waarin voorganger zal zijn Ds M. de Goede van Utrecht, predikant bij de zgn. „vrijgemaakte“ kerk aldaar.

OVERWEGENDE, dat deze Broeders zich daardoor schuldig maken aan de zonde van openbare scheurmaking.

BESLUITEN, op grond van artt. 79 en 80 D.K.O. de Broeders G. Th. Koning, G. Visser, G. van Wijnen en R. Andriessen, met groote droefheid, uit hun ambt, resp. van Ouderlingen en Diaken te ontsetten, en daarvan mededeeling te doen aan de betrokken Broeders en aan de Gemeente.

Let wel: dit gebeurde niet in de benauwde laatste maanden van den oorlog, toen de contactmogelijkheden min of meer waren, maar in Sept. 1945. Toen was er alweer een synode bijeen geweest, in Aug. daaraan voorafgaande; en daar was breedvoerig gehandeld over allerlei bezwaren (de al weer bijna vergeten 16 punten werden daar opgesteld). De kerkeraden van Baarn en Soestdijk wisten wel, wat zij deden; zij hebben hun synode goed verstaan, en trouw nagevolgd. En dan vandaag te moeten hooren: de geschorsten en afgezetten hadden eerst in appel moeten gaan! Alsof niet sinds 1943 jaar op jaar alle bezwaren wafen afgewezen, en het kerkverband daarmee pertinent was gebonden aan de leerruiteringen van 1942.....

Trouwens, kort na het voorgevallene in Baarn werd Ds Veltman te 's Hertogenbosch als volgt gevonnist:

„De kerkeraad der Gereformeerde Kerk van 's Hertogenbosch, in vereniging met die van Tilburg, vaststellende dat Ds H. Veltman zich niet wil conformeren aan de leerruiteringen der Generale Synodes van 1905, 1942 en 1943 inzake het verbond der genade en hij blijkens de door hem afgelegde verklaringen niet de daaruit voortvloeiende schorsingen en afzettingen de facto wil aanvaarden;

overwegende, dat hij zich alzo schuldig maakt aan het leeren van valsche leer en het bedrijven van openbare scheurmaking;

besluit hem op grond van artt. 79 en 80 K.O. te schorsen in zijn ambt als D. d. W. totdat de classis zal hebben geoordeeld hoe nader met Ds Veltman zij te handelen“.

Dit besluit is gedateerd 15 Oct. 1945. Ook hier: valsche leer en openbare scheurmaking. Waarom? Omdat de gevonniste zegt, dat hij de leer van 1905—1942 niet terugvindt in de Schrift en de drie Formulieren.

Leert zoo iemand een valsche leer?

L. DOEKES.

* De weldaden niet zonder Geest; maar of ze er al zijn?

Nog even de situatie ophalen. Dr de B. wil bewijzen, dat de candidaat van 1944 van Calvijn zich nog al distancieerde; dat dus het vaderland rustig kon zijn, wyl hij, mede door hem, van den preekstoel afgehouden is in Gods Naam. Van Den Haag tot Noordeloos: geen preekstoel bezet, tenzij dan door niet nog al van Calvijn zich distancieerende lieden. Barkley Wolf schrijft immers behalve over Franciscus en Nietzsche en zoo ook over Calvijn?

Nu dan, — zijn bewijs leverende, verwijst hij (we bedoelen dr de B.) naar dr v. d. Linde. Van hem hoorden we, dat Calvijn „in dien zin“ (echt ridderbosaansche term) de sacramenten toch wel degelijk ook verzegeling van het werk Gods in ons en NIET MAAR van de belofte ervan liet zijn.

Omdat we nu in den donker gelaten werden omtrent de bedoeling van de woorden „in dien zin“ (we worden tegenwoordig, bij het lezen van die teeleverformule, een beetje kopschuw, het gaat ons wat te veel op Ridderbos' in-en-uit-scholastiek, om met dr J. A. Schep te spreken, lijken) beloofden we, eens te vragen, welke bewijzen uit Calvijn door dr v. d. Linde worden bijgebracht voor het ééne zinnetje, waarmee dr de B. zoo blij is.

Nu dan, verleden week begonnen we daaraan: thans vervolgen we. We slaan v. d. Linde's volgende bewijspiaats op: 48, 182.

Nu blijven we graag beleefd. En toch flappen we het meteen maar weer eruit: dr v. d. L. vergist zich; wat hij met zijn in het blad van Ridderbos-Berkouwer-De Bondt overgenomen zinnetje beweert, staat bij Calvijn óók op deze plaats niet.

Calvijn heeft het daar over de menschen van Hand. 8:16. Dat waren, om te beginnen, geen kleine kinderen, maar groote kerels. Zoo groot, dat ze besloten hadden, niet tot hun dood te blijven „getuigen“ IN 't samaritaansche gezelschap tegen wat ze daar verkeerd achtten, maar zich te laten doopen als leden van de christelijke kerk: ze hadden het christendom, zullen we maar zeggen (al is 't niet juist) aangenomen. Maar, er staat bij: den H. Geest hadden ze nog niet ontvangen. Nu komt de vraag: hoe kan dat dan? Doopt de christelijke kerk in Samaria of op Soemba volwassen menschen, van wie ze zeggen moet: ze „hebben nog niets“? Bij ons vrijgemaakten doopt men deszulk niet. Bij de synodocraten zeker niet. In theorie althans; de practijk is, volgens ds Goossens, wel eens wat erg buiten den stijl van 1944 geweest, — of misschien wel heelemaal in stijl: je onderstelt de vruchten eer ze er zijn; maar-bij volwassenen mag dat toch niet. Calvijn zit er dus mee, net als iedere J.V.-er, en hij komt ze nu helpen. Daarover straks.

Maar Calvijn zegt dan (om met die Samaritanen klaar te komen) niet: de doop verzegelde iets anders dan de beloften (in dat geval zou dr de B., om niet ook zelf zich van Calvijn nogal te distancieeren een gravamen moeten indienen tegen den catechismus). Neen, Calvijn zegt: de weldaden, die de doop aanbiedt (gratia offertur) maar

Haegsche vaeria

We waren in dezen zomer in ons oud en onvergetelijk Den Haag. En hoorden in den Diesel tusschen Gouda en 's-Gravenhage, zoo ter hoogte van Zoetermeer een jonge juffrouw tegen een dito andere zeggen: „Ja, meid, het is eenvoudig een schande, maar ik ben de laatste maanden heelemaal niet meer in de kerk geweest, een mensch komt eenvoudig nergens meer toe“.

We liepen even later in de Poten. En hoorden daar in het voorbijgaan een andere wat oudere juffrouw tegen een dame, die met haar ging, zeggen in onvervalscht Haagsch: „Och, meid, het is eenvoudig treurig, maar ik kom tegenwoordig nooit meer in de bijeskoop, met een huishouwe kom je nerregus meer toe“.

De overeenkomst trof ons.

Tusschen die jonge juffrouw in onzen Diesel en die wat oudere juffrouw in de Poten. De overeenkomst bij alle verschil. Want de kerk en de bioscoop dat schijnt een afstand als van Oost naar West. En toch — het komt ons voor, dat er menschen zijn, die in de „kerk“ op wat ander niveau zoeken wat anderen trachten te vinden in de bios. Want er is helaas een godsdienst, die méér niet is dan opium, een roesmiddel, die godsdienstigheid, waarvan Multatuli's woord geldt:

„De godsdienst is een schoone zaak, en geeft het menschdom veel vermaak“.

En dat kerkgenot laat de eene juffrouw net zoo gemakkelijk loopen als de andere juffrouw verzulmde haar bioscoopje te „plikken“.

Eenmaal in Den Haag zijnde, zoefden we nog eens heerlijk weg achter onze oude Nieuwe Haagsche Courant. We mogen dat blad. We hebben er van ouds een zwak voor. Vooral sedert het zoo fier, zoo zelfbewust, zoo frank en vrij het devies in den kop voert: „standvastigh is gebleven mijn hert in tegenspoet“. Dat oude hart van de Nieuwe Haagsche. We begonnen — dat is een eigenaardigheid van ons — bij de advertenties. We vonden daar, dat de C E F A op Zaterdagavond (u weet, dat is de Christelijke Filmactie) om 8 uur een extra en laatste voorstelling bracht van Concerto. Zie zoo, dachten we, wij zijn toch verder dan de jonge juffrouw uit onzen Diesel en die oudere juffrouw uit de Poten. Wij kunnen Zaterdagavond, bij de voorbereiding ons filmpje zien. „Concerto“. Een extra en laatste voorstelling. Een extraatje voor ons, dusterlingen van een boerendorp. En we kunnen Zondag naar de kerk. Want het standvastigh hert van onze Nieuwe Haagsche bracht ook het kerknieuws: een pluriforme staalkaart van kerken en seeten waar we „een goed woord“ konden gaan hooren.

dat staat dan ook op de volgende bladzij, en daar heeft noch dr v. d. L. noch dr de B. zich mee ingelaten), die WELDADEN, DIE KUNNEN NIET ONS DEEL ZIJN ZONDER GEEST. In den doop (dat staat weer op die volgende bladzij) doen wij Christus aan, en worden zijn KERK ingelijfd, OPDAT onze oude mensch zou gekruisigd, en de nieuwe worden aangedaan. Volwassen bekeerlingen hebben dat van zichzelf betuigd (de Samaritanen); de kerk heeft dat gehoord; en zet nu door den doop een dikke streep onder de prediking der belofte: ze zullen mogen rekenen op de trouw Gods in het blijven schenken van de weldaden, die zij in het hinnerwijs beleiden geloof in beginsel reeds ontvangen hebben.

Ga maar na, en zie, dat we hier geen onzin verkoopen. Afwasching der zonden, zegt Calvijn, die komt toch nooit zonder H. Geest? Afwasching in Christus' bloed, die komt toch niet zonder H. Geest? Kruisiging van denouden mensch, opstanding van den nieuwen, die komt toch niet zonder H. Geest? Neem den Geest weg, en de doop houdt niets meer over.

Dat zeggen wij natuurlijk óók. Want het gaat, zooals Calvijn, óverduidelijk, zelf zegt NIET over de vraag, wat de doop onderstelt, doch wat hij UITWERKT. En hij heeft zijn UITWERKING in het geloof. Een van beide, zoo stelt Calvijn vóór: de doop is ledig, en inhoudloos, en mist alle kracht en genade, OF: elke mogelijke efficacia, uitwerking, die hij heeft, moet van den H. Geest komen.

Als dr de B. Calvijn gernaadpleegd heeft, moet hij dat gelezen hebben. We mogen dit van hem vorderen: het is geen kleinigheid, na vijf jaar nog vol te houden, wat schier geen normaal mensch meer gelooft: die candidaat is niet door de dwaasheid der heeren, maar door de genade des HEEREN weggestuurd.

Maar dr de B. zit gevangen in zijn kuyperiaansche schema. Hij begrijpt nóg niet, dat de door den doop verzegelde belofte van wedergeboorte belofte is van blijvende wedergeboorte, voortgaande bekeering, naar art. 24 geloofsbelydenis.

K. S.

* De lokroep der „gemeene gratie“ niet vernomen

Hoe het met die Samaritanen stond? Volwassen gedoopt op belijdenis, en toch nog zonder H. Geest? De vragenbureaudeacteurs weten het al wel: „H. Geest“ beteekent ditmaal charismatische gaven. In den eersten tijd na Pinksterfeest kregen de geloovigen charismata: bijzondere Geestesgaven: vreemde talen spreken, gezondmaking, etc. DIE gaven waren nog niet bij de Samaritanen uitgestort; daarom werd over hen geboden; en Calvijn heeft het raad-sel gauw opgelost.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Toen viel ons oog op een annonce van de Kurzaal. (Tusschen twee haakjes: we hoorden een haagsche mevrouw dit woord eens uitapreken, zooals het gedrukt staat, met de u van rum. Maar het moet gezegd worden met de u van Rum, Mohammed Rum uit Indonesia, dus Koerzaal. Wat intusschen weer niets met koeren, maar wat met kuren te maken heeft). In die annonce trof ons de mededeeling: „De Zondagprogramma's worden in ons blad niet opgenomen“. Kijk, dat deed ons hart goed. Zoo moet het in een Christelijk Nationaal Dagblad. Vooral wanneer „standvastigh is gebleven het hert in tegenspoet“. En dat hart van de Nieuwe Haagsche heeft tegen de Kurzaal gezegd: we leggen voor de advertenties de maatstaf aan van de wet. En daarom weigeren wij de advertenties van Zondagsvermaak. We gaan er aan voorbij, dat je volgens die advertenties des Zondags van 9—16 uur plaats kunt bespreken voor den Dinsdagavond. Dat is bepaald aan de Nieuwe Haagsche ontsaen. Maar die Dinsdagavond daár voelden we wel wat voor. Temeer omdat ons christelijk nationaal dagblad den toets van de wet had aangelegd en we dus mochten aannemen, dat het program van Dinsdagavond wel goed zou zijn. Dan zou optreden de beroemde telepaath Jonglino: ongeëvenaarde experimenten. En als toegift de conferencier Jan Boots. En dan 's Woensdags: O, o, die Jan Klaassen! Jeugdcafé en Toneelgroep „Vreugd voor de Jeugd“. Dat was wel iets voor ons. Er gaan per saldo ook wel groote menschen naar de jeugddienst. Maar we waren bijna niet meer te houden, toen we merkten, dat het Donderdagavond nóg beter zou worden: Een Jazz Festival! Daár hadden we nu eens zin in: Om eens heerlijk te jazziën.

De Nieuwe Haagsche bracht ons op het goede pad. Dat kon nog eens een vacantie worden.

Zelfs onder het stadnieuws, — en dus geheel gratis, het is het blad heelemaal niet om advertentiegeden te doen — werden we geattendeerd op het Openluchttheater in het Zuiderpark. Het meldde, dat vanaf Vrijdag 29 Juli iederen avond een groot aantal goede — let wel: goede — variéteummers zal worden gegeven, waaronder „we“ vele goede — let wel: goede — namen uit de artiestenwereld aantreffen: de Hamony's, de Movers, de Ribberts, en Correlli.

Wat een bof om met vacantie in Den Haag te zijn. Daar zit me die vriend van ons met zijn heele huishouding hoog en droog in Nunspeet.

En wat een bof om door een in tegenspoet standvastigh gebleven hert als dat van het Christelijk Nationale Dagblad van 's-Gravenhage veilig geleid te worden bij het passeeren van de vacantedagen.

Daar haált toch De Reformatie niet bij!

D. E. C.

Waarom las dr de B. Calvijn niet? Hij had toch dadelijk zijn vingers kunnen leggen bij een moelen kuyperiaanschen term, en dien hebben kunnen doen afrukken op papier van het weekblad van de synodale protestie. We bedoelen den term: gratia communis, commune gratie, door Kuyper (verkeerdelijk) vertaald met: algemeene genade. Me dunkt, alle de Bondt's worden klaar wakker, als ze dien term tegenkomen.

Nu, wij willen dr de B. wel helpen aan lectuur over de gemeene gratie volgens Calvijn.

Hij zegt nl. op de door dr v. d. L. aangehaalde plaats, tenminste vlak daarna: Lucas (de schrijver van Hand. 8 vs 16) heeft het niet over de commune gratie van den Geest. Prachtig, zal dr de B. zeggen: wedergeboorte is particuliere gratie, dat heeft Kuyper ook gezegd. Zeker, zeker.

Maar wat is volgens Calvijn die commune gratie? Wel, heelemaal geen algemeene, tot alle menschen komende genade, zooals Kuyper, en Hepp in zijn dissertatie, en vele anderen na hem, allemaal ijverige apologeten der uitdriving, beweren. Commune gratie is geen generale (voor alle menschen), doch gemeene, d.w.z. alleen voor de kerk-menschen. De genade, die iedereen in de kerk krijgt. En wat is het er voor een? Calvijn zegt: die genade, waardoor God ons vernieuwt tot zijn kinderen. De bekeerde, volwassen Samaritanen hadden al den Geest der adoptie, zegt Calvijn; en wat nu verder de menschen na hen betreft: Calvijn zegt, weer op die volgende bladzij: alleen maar de commune gratie van adoptie en regeneratie wordt in den doop aan alle vromen aangeboden (offertur).

Dat zinnetje, dr de B., past wel in de Verkl. van Gevoelen der opponenten uwer synode.

Ook wel in een eventuele Kamper dissertatie over de gemeene gratie bij Calvijn; die zal er dan anders uitsien dan de amsterdamsche.

Maar niet in uw artikeljes: u hebt den candidaat tot nu toe niet met een vinger aangeraakt. Al maakt u zich druk: ook u kunt hem niet aan. Dat ligt niet aan hem, want hij is ook maar vleesch en bloed. Maar aan de nuchtere werkelijkheid, die in een periode van verdwining door den hoogmoed van de uwen is miskend, en door uw slaafsche haagsche classicale navolging van een synode is gehandhaafd in papieren, die het licht bij 't jaar meer gaan schuwen.

Hád u maar eens gebeten op dat lokaasje van dien moelen term commune gratie. Misschien had het u nog geholpen: de commune kerk-gratie aan alle vromen a-a-n-g-a-b-o-d-e-n.

Aanbieden nu is een zaak van dood of leven.

En wie zóó aanbiedt, die speelt niet met onderstellingen, doch vaagt ze weg met donder en bliksem. Daarover mijn „Heidelbergse Catechismus“.

K. S.